

Akceptuję:

Marlena Małąg

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

MINISTERSTWO

RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Program „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023

Realizatorami Programu są podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Warszawa, listopad 2022 r.

Spis treści

Wstęp	3
I. Podstawa prawna Programu	4
II. Diagnoza sytuacji.....	4
III. Cele Programu	5
IV. Adresaci Programu.....	6
V. Zakres podmiotowy i przedmiotowy Programu	7
VI. Kwalifikowalność kosztów	12
VII. Tryb realizacji Programu	14
VIII. Finansowanie Programu	16
IX. Termin realizacji Programu	16
X. Przetwarzanie danych osobowych.....	16
XI. Zadania podmiotów realizujących Program.....	18
XII. Monitoring, sprawozdawczość, kontrola Programu	19
Załączniki do Programu	21

Wstęp

Program „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023, zwany dalej „Programem”, stanowi kontynuację Programu pn. „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycje na poszczególne lata 2020-2022. Doświadczenia płynące z realizacji dotychczasowych edycji Programu wskazują na konieczność kontynuacji działań zmierzających do zwiększenia dostępności tego rodzaju wsparcia dla opiekunów osób niepełnosprawnych oraz rozwijania systemu opieki wytchnieniowej.

Program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Zapewnienie wsparcia w zakresie usług opieki wytchnieniowej wpisuje się w główny cel państwowego funduszu celowego pn. Fundusz Solidarnościowy, zwanego dalej „Funduszem”, powstałego na podstawie ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1787, z późn. zm.). Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym celem Funduszu jest m.in. wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych.

Osobista, stała opieka nad dzieckiem lub dorosłą osobą, których niepełnosprawność związana jest z szerokim spektrum problemów zdrowotnych prowadzących do znacznego ograniczenia samodzielności, bardzo często oznacza konieczność wsparcia w prawie każdym elemencie codziennego życia. Członkowie rodzin¹⁾, opiekunowie muszą podporządkować swój dzienny rozkład zajęć wykonywaniu czynności związanych z opieką i pomocą, co najczęściej oznacza życie w warunkach ciągłego obciążenia psychofizycznego. Wiele osób w takiej sytuacji rezygnuje z udziału w życiu społecznym, zawodowym, zaniedbuje własne zdrowie czy też inne potrzeby oraz całkowicie rezygnuje z indywidualnych aspiracji. Zaangażowanie w sprawowanie opieki często utrudnia podejmowanie innych zadań niezbędnych dla funkcjonowania rodziny i prowadzenia gospodarstwa domowego.

---

1) Na potrzeby realizacji Programu, za członków rodziny uważa się wstępnych lub zstępnych, małżonka, rodzeństwo, teściów, macochę, ojczyzna oraz osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, a także osobę pozostającą w stosunku przysposobienia z uczestnikiem Programu.

Co więcej, kondycja zdrowotna osób sprawujących codzienną długotrwałą opiekę z czasem ulega pogorszeniu, co przekłada się na mniejszą skuteczność, a tym samym obniżenie komfortu życia osoby niepełnosprawnej oraz samego opiekuna.

Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Usługi opieki wytchnieniowej mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby niepełnosprawnej w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków. Usługi opieki wytchnieniowej powinny być prowadzone z zachowaniem podmiotowości osób niepełnosprawnych oraz ich niezależności.

I. Podstawa prawna Programu

Program będzie realizowany w trybie otwartego konkursu ofert, na podstawie art. 7 ust. 5 w związku z art. 14 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym. Program będzie realizowany ze środków Funduszu Solidarnościowego, o którym mowa w ustawie z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym.

II. Diagnoza sytuacji

Poprzez uruchomienie Programów „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2019, 2020, 2021 oraz 2022, a także „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2020, 2021 oraz 2022 zwiększył się zakres i zasięg realizacji usług opieki wytchnieniowej. Wcześniej tylko nieliczne organizacje pozarządowe oraz jednostki samorządu terytorialnego oferowały pomoc członkom rodzin i opiekunom osób niepełnosprawnych.

W związku z tym podejmowane jest kolejne działanie, aby usługi tego typu stały się powszechnie dostępne, a opiekun osoby niepełnosprawnej miał prawo decydowania o rodzaju pomocy, z której chce skorzystać, a tym samym wpływać na sposób jej udzielenia. Należy podkreślić, że wsparcie w formie usług opieki wytchnieniowej powinno być udzielane

członkowi rodziny lub opiekunowi osoby niepełnosprawnej w czasie i w takim zakresie, w jakim jest to celowe i niezbędne.

Dane liczbowe:

Według danych z Elektronicznego Krajowego Systemu Monitorowania i Orzekania o Niepełnosprawności (z dnia 14 września 2022 r.) liczba:

- 1) dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, w wieku poniżej 16. roku życia wynosi 101.521, w tym w wieku od 7. do 16. roku życia, wynosi 46.260;
- 2) osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności zgodnie z prawomocnym orzeczeniem o niepełnosprawności lub wyrokiem sądu, pomiędzy 16. a 18. rokiem życia wynosi 32 500;
- 3) osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności zgodnie z prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu, z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności osób po 18. roku życia wynosi 947 867.

III. Cele Programu

1. Głównym celem Programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:
  - 1) dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności;
  - 2) osobami niepełnosprawnymi posiadającymi:
    - a) orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo
    - b) orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem wymienionym w lit. a, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573, z późn. zm.),
- poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej.
2. W ramach Programu planuje się objąć wsparciem członków rodzin lub opiekunów osób sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami niepełnosprawnymi w liczbie nie mniejszej niż 3500 osób.
3. Program ma także zapewniać:

- 1) w odniesieniu do rozwiązań systemowych:
  - a) wzmocnienie dotychczasowego systemu wsparcia poprzez świadczenie usług opieki wytchnieniowej dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością lub osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności/osobami z orzeczeniem traktowanym na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
  - b) wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327, z późn. zm.) – posiadających statutowy zapis o prowadzeniu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz faktycznie prowadzących działalność na rzecz tych osób przez okres co najmniej 3 lat przed dniem złożenia ofert, zwanych dalej „realizatorami Programu”;
- 2) w odniesieniu do członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych: czasowe odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację.
4. Realizatorem Programu mogą być podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – posiadające statutowy zapis o prowadzeniu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz faktycznie prowadzące działalność na rzecz tych osób przez okres co najmniej 3 lat przed dniem złożenia oferty.
5. Realizator programu jest zobowiązany do samodzielnego realizowania Programu i nie może powierzyć realizacji Programu w całości ani w części podmiotowi trzeciemu, z zastrzeżeniem możliwości zatrudnienia opiekunów osób niepełnosprawnych w dowolnej formie według wyboru realizatora Programu, o czym mowa w dziale V ust. 24.

IV. Adresaci Programu

1. Program adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi

z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, którzy wymagają usług opieki wytchnieniowej, zwanych dalej „uczestnikami Programu”.

2. Usługi opieki wytchnieniowej przysługują w przypadku zamieszkiwania członka rodziny lub opiekuna, o których mowa w ust. 1, we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą niepełnosprawną i sprawującą całodobową opiekę nad osobą niepełnosprawną.

V. Zakres podmiotowy i przedmiotowy Programu

1. Realizatorzy Programu otrzymają wsparcie finansowe w zakresie świadczenia usług opieki wytchnieniowej, zarówno w ramach pobytu dziennego i pobytu całodobowego.
2. Realizator Programu przyznaje usługi opieki wytchnieniowej uwzględniając adres zamieszkania osoby niepełnosprawnej.
3. Realizator Programu przyznając usługi opieki wytchnieniowej bierze pod uwagę stan zdrowia i sytuację życiową osób niepełnosprawnych oraz uczestników Programu. Realizator Programu uwzględnia potrzeby uczestników programu sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą niepełnosprawną, która stale przebywa w domu, tj. nie korzysta z ośrodka wsparcia lub placówek pobytu całodobowego, np. ośrodka szkolno-wychowawczego czy internatu.
4. W celu rzetelnej kwalifikacji uczestników Programu został wprowadzony pomiar ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu oraz zakresu niezbędnego wsparcia. Ocena ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu oraz zakres niezbędnego wsparcia jest dokonywana na podstawie danych zawartych w Karcie pomiaru niezależności funkcjonalnej według zmodyfikowanych kryteriów oceny - Skali FIM wraz z dodatkową informacją do wzoru karty pomiaru niezależności funkcjonalnej według zmodyfikowanych kryteriów oceny (stanowiącej załącznik nr 5 do Programu), którą wypełnia lekarz rodzinny/lekarz rehabilitacji medycznej/fizjoterapeuta/ pielęgniarka. Jeśli wynik takiego badania wyniesie od 18 do 75 punktów (według zmodyfikowanej punktacji) wówczas usługi opieki wytchnieniowej w pierwszej kolejności powinna trafić właśnie do członka rodziny lub opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę nad taką osobą niepełnosprawną. Karta pomiaru niezależności funkcjonalnej według zmodyfikowanych kryteriów oceny nie jest dokumentem obowiązkowym, jednak w przypadku dużej liczby

zgłoszeń uczestnicy Programu posiadający tę Kartę będą mieć zapewniony dostęp do usług opieki wytchnieniowej w pierwszej kolejności.

5. Program jest realizowany w dwóch formach:

1) świadczenia usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego w:

- a) miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnościami,
- b) innym miejscu wskazanym przez osobę z niepełnosprawnościami lub uczestnika Programu, które otrzyma pozytywną opinię realizatora Programu;

2) świadczenia usług opieki wytchnieniowej, w ramach pobytu całodobowego w:

- a) ośrodka/placówki zapewniających całodobową opiekę osobom z niepełnosprawnościami wpisaną do rejestru właściwego wojewody, prowadzonych przez realizatora Programu,
- b) innym miejscu wskazanym przez osobę z niepełnosprawnościami lub uczestnika Programu, które otrzyma pozytywną opinię realizatora Programu.

6. W godzinach realizacji usług opieki wytchnieniowej finansowanych ze środków Funduszu, nie mogą być świadczone inne formy pomocy usługowej, w tym usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm.), inne usługi finansowane ze środków Funduszu lub usługi obejmujące analogiczne wsparcie do usług opieki wytchnieniowej finansowane ze środków publicznych²⁾).

7. Usługi opieki wytchnieniowej realizowane w miejscach, o których mowa w ust. 5 pkt 1 oraz w ust. 5 pkt 2 lit. b, mogą świadczyć:

- 1) osoby posiadające dyplom potwierdzający uzyskanie kwalifikacji w zawodzie asystent osoby niepełnosprawnej³⁾/pielęgniarka lub innym, zapewniającym realizację usługi opieki wytchnieniowej w zakresie adekwatnym do indywidualnych potrzeb osoby niepełnosprawnej (wynikających z Karty zgłoszenia do Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodziny lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023, której wzór stanowi załącznik nr 3 do Programu) lub

---

²⁾ Dotyczy m.in. Programu MRiPS „Opieka wytchnieniowa – edycja 2023”.

³⁾ Zawód asystenta osoby niepełnosprawnej wymieniony w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. z 2018 r. poz. 227, z późn. zm.) pod symbolem 341201 w ramach grupy: Pracownicy wsparcia rodziny, pomocy społecznej i pracy socjalnej (symbol 3412).

2) osoby posiadające, co najmniej 6 miesięczne, udokumentowane doświadczenie w udzielaniu bezpośredniej pomocy/opieki osobom niepełnosprawnym, w tym np. doświadczenie zawodowe, udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym w formie wolontariatu.

Posiadanie doświadczenia, o którym mowa w pkt 2, powinno zostać udokumentowane pisemnym oświadczeniem podmiotu, który zlecał udzielanie bezpośredniej pomocy osobom niepełnosprawnym⁴⁾.

8. W przypadku świadczenia usług opieki wytchnieniowej ośrodek/placówka przyjmująca osobę niepełnosprawną w formie:

- 1) pobytu dziennego, w wymiarze powyżej 4 godzin dziennie – ma obowiązek zapewnić posiłek z uwzględnieniem specjalnej diety osób objętych usługą;
- 2) pobytu całodobowego – ma obowiązek zapewnić wyżywienie odpowiednie do potrzeb, z uwzględnieniem specjalnej diety osób objętych usługą.

9. Limit godzin usług opieki wytchnieniowej finansowanych ze środków Funduszu przypadających na opiekuna osoby niepełnosprawnej wynosi nie więcej niż:

- 1) 240 godzin dla usług opieki wytchnieniowej świadczonej w ramach pobytu dziennego oraz
- 2) 14 dni dla usług opieki wytchnieniowej świadczonej w ramach pobytu całodobowego.

10. Limit, o którym mowa w ust. 9, dotyczy również:

- 1) więcej niż jednego opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę nad jedną osobą niepełnosprawną;
- 2) opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę nad więcej niż jedną osobą niepełnosprawną.

11. Usługi opieki wytchnieniowej dla opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę nad więcej niż jedną osobą niepełnosprawną muszą być realizowane w tym samym czasie, z zastrzeżeniem zapewnienia indywidualnego wsparcia⁵⁾.

---

⁴⁾ Przez podmiot, który zlecał udzielanie bezpośredniej pomocy osobie niepełnosprawnej, należy również rozumieć osobę fizyczną, która zleciła udzielenie bezpośredniej pomocy osobie niepełnosprawnej lub opiekuna prawnego. Przez zlecenie należy rozumieć, nie tylko umowy cywilnoprawne, ale również umowy o pracę.

⁵⁾ W przypadku realizacji usług opieki wytchnieniowej dla więcej niż jednej osoby niepełnosprawnej kwota dofinansowania przysługuje na drugą i kolejną osobę niepełnosprawną w wysokości do 50% kwoty, o której mowa w ust. 16, z wyłączeniem kwoty, o której mowa w ust. 16 pkt 1 lit. b.

12. Maksymalna długość świadczenia formy nieprzerwanego pobytu dziennego wynosi 12 godzin dla jednej osoby niepełnosprawnej, z zastrzeżeniem limitów, o których mowa w ust. 9. Usługi w formie pobytu dziennego mogą być świadczone w godzinach 6.00 – 22.00.
13. Uczestnik Programu, któremu przyznano pomoc w postaci usług opieki wytchnieniowej nie ponosi odpłatności za usługi przyznane w ramach Programu.
14. W ramach usługi opieki wytchnieniowej zapewniane jest okresowe wsparcie w zabezpieczeniu potrzeb osoby niepełnosprawnej, w zastępstwie członków rodzin lub opiekunów sprawujących na co dzień bezpośrednią opiekę.
15. Rodzaj i zakres godzinowy usług opieki wytchnieniowej powinien być uzależniony od osobistej sytuacji uczestnika Programu, z uwzględnieniem stopnia i rodzaju niepełnosprawności osoby niepełnosprawnej.
16. Koszty związane z realizacją usług opieki wytchnieniowej finansowane z Programu nie mogą przekroczyć:
  - 1) w ramach pobytu dziennego, nie więcej niż:
    - a) kwoty 40 zł brutto za godzinę pracy osoby sprawującej opiekę nad osobą niepełnosprawną w miejscu zamieszkania,
    - b) kwoty 40 zł brutto na zorganizowanie usług, w miejscu, o którym mowa w ust. 5 pkt 1 lit. b;
  - 2) w ramach pobytu całodobowego nie więcej niż:
    - a) 600 zł brutto za dobę realizacji usług, z zastrzeżeniem lit. b,
    - b) 800 zł brutto za dobę realizacji usług dla osoby niepełnosprawnej posiadającej orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną.

Przez kwotę brutto rozumie się kwotę wynagrodzenia wraz z kosztami pracy⁶⁾.

Nie jest dopuszczalne pokrywanie z tej kwoty kosztów administracyjnych realizatora Programu.

17. Realizator Programu kwalifikuje do przyznania/przyznaje usług opieki wytchnieniowej na podstawie Karty zgłoszenia do Programu, która stanowi załącznik nr 3 do Programu.

---

6) Przez koszty pracy zatrudniającego należy rozumieć sumę wynagrodzeń brutto oraz składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych poniesionych przez zatrudniającego.

18. W przypadku wystąpienia zdarzeń losowych (np. śmierć opiekuna osoby niepełnosprawnej lub jego nagły pobyt w szpitalu) usługi opieki wytchnieniowej mogą być przyznane bez Karty zgłoszenia do Programu. W takim przypadku dokument ten powinien zostać uzupełniony niezwłocznie, w terminie nie dłuższym niż 3 dni robocze od dnia wystąpienia tej sytuacji.
19. Realizator Programu jest obowiązany poinformować uczestnika programu o prawach i obowiązkach wynikających z przyznania usług opieki wytchnieniowej.
20. W przypadku zmiany miejsca zamieszkania/pobytu uczestnik Programu składa do realizatora Programu oświadczenie o wcześniejszym korzystaniu z usług opieki wytchnieniowej.
21. Realizator Programu umożliwi osobie niepełnosprawnej lub członkom rodziny/opiekunom sprawującym bezpośrednią opiekę nad osobą niepełnosprawną samodzielny wybór:
  - 1) osoby, która będzie świadczyć usługi opieki wytchnieniowej pod warunkiem, że osoba wskazana spełnia przynajmniej jeden z warunków, o których mowa w ust. 7 pkt 1 i 2;
  - 2) miejsca, o którym mowa w ust. 5 pkt 1 lit. b oraz ust. 5 pkt 2 lit. b, z zastrzeżeniem, że wskazane miejsce otrzyma pozytywną opinię realizatora Programu.
22. W ramach Programu Realizator Programu może otrzymać wsparcie finansowe na koszty realizacji usług opieki wytchnieniowej w wysokości do 100% kosztów. Po przekroczeniu limitu godzin, o którym mowa w ust. 9, realizator Programu może wyrazić zgodę na zwiększenie liczby godzin usług opieki wytchnieniowej w ramach środków własnych.
23. Realizator Programu dokonuje rozliczenia usług opieki wytchnieniowej na podstawie wypełnionej Karty realizacji Programu, której wzór stanowi załącznik nr 4 do Programu.
24. Decyzję w zakresie wyboru formy zatrudnienia osób świadczących opiekę wytchnieniową podejmuje Realizator Programu.
25. Realizator Programu obowiązany jest dokonywać doraźnych kontroli i monitorowania świadczonych usług opieki wytchnieniowej. Czynności w zakresie kontroli i monitorowania, dokonywane i dokumentowane są bezpośrednio w miejscu realizacji usług opieki wytchnieniowej.
26. Realizator Programu jest zobowiązany do zapewnienia dostępności w zakresie realizacji Programu osobom ze szczególnymi potrzebami, co najmniej w zakresie określonym

minimalnymi wymaganiami, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240, z późn. zm.), z zastrzeżeniem ust. 27.

27. Jeżeli Realizator Programu nie jest w stanie, w szczególności ze względów technicznych lub prawnych, zapewnić dostępności osobie ze szczególnymi potrzebami w zakresie, o którym mowa w ust. 26, Realizator Programu jest zobowiązany zapewnić takiej osobie dostęp alternatywny w rozumieniu ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
28. Realizator Programu, wykonując umowę, jest zobowiązany stosować rozwiązania zapewniające dostępność, o których mowa w ustawie z dnia z 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w sposób adekwatny do rodzaju i zakresu działań przewidzianych w Programie. Obowiązek zapewniania dostępności nie dotyczy całokształtu działalności Realizatora Programu a jedynie realizacji zadania, które jest finansowane na podstawie umowy.

VI. Kwalifikowalność kosztów

1. Ze środków Funduszu będą pokrywane koszty związane bezpośrednio z realizacją opieki wytchnieniowej dziennej i całodobowej, o których mowa w ust. 3.
2. Niedozwolone jest podwójne finansowanie tego samego wydatku związanego z realizacją usług opieki wytchnieniowej, zarówno w ramach Programu, jak i w ramach innych programów czy projektów finansowanych ze środków publicznych. Niedozwolone jest pobieranie opłat od uczestników.
3. Koszty świadczenia usług opieki wytchnieniowej mogą dotyczyć następujących kosztów bieżących związanych z realizacją tych usług:
  - 1) koszty bezpośrednio związane z realizacją usług opieki wytchnieniowej:
    - a) wynagrodzenia osób lub personelu instytucji bezpośrednio świadczącej usługi opieki wytchnieniowej,
    - b) dostaw mediów (opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową i wodę, opłaty przesyłowe, opłaty za odprowadzanie ścieków, opłaty za usługi telefoniczne i internetowe),

- c) czynszu, najmu, opłat administracyjnych dotyczących lokalu (mi.in wywóz śmieci), w którym sprawowana jest usługa opieki wytchnieniowej,
  - d) przygotowania i zakupu wyżywienia,
  - e) kosztów związanych z utrzymaniem czystości;
- 2) koszty pośrednio związane z realizacją usług opieki wytchnieniowej, w wysokości nie przekraczającej 10% kosztów bezpośrednich, o których mowa w pkt 1:
- a) wynagrodzenia kadry administracyjnej realizatora Programu, której powierzono zadania związane z realizacją Programu, w tym koszty obsługi księgowej związanej z wykonywaniem zadań w ramach Programu,
  - b) wynagrodzenia koordynatora Programu,
  - c) zakupu materiałów biurowych niezbędnych do realizacji zadań.

Koszty, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b-e są kwalifikowalne, jeżeli dotyczą realizacji usług opieki wytchnieniowej w miejscu innym niż miejsce zamieszkania osoby niepełnosprawnej.

4. Koszty będą kwalifikowalne, jeżeli zostaną faktycznie poniesione w okresie realizacji Programu, tj. od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r.
5. W przypadku zawarcia umowy po dniu rozpoczęcia realizacji zadania istnieje możliwość zrefundowania ze środków Funduszu wydatków kwalifikowanych poniesionych w związku z realizacją zadania od dnia 1 stycznia 2023 r. W tym przypadku za termin rozpoczęcia realizacji zadania przyjmuje się dzień uznania poniesionych wydatków.
6. Za datę poniesienia kosztu przyjmuje się w przypadku wydatków pieniężnych:
- 1) ponoszonych przelewem lub obciążeniową kartą płatniczą – datę obciążenia rachunku bankowego podmiotu realizującego usługi opieki wytchnieniowej, tj. datę księgowania operacji;
  - 2) ponoszonych kartą kredytową lub innym instrumentem płatniczym o odroczonej płatności – datę transakcji skutkującej obciążeniem rachunku karty kredytowej lub innego instrumentu, pod warunkiem dokonania spłaty tej należności do końca okresu rozliczeniowego danego instrumentu płatniczego.
7. Środki Funduszu, przyznane na realizację Programu muszą być wykorzystane zgodnie z Programem oraz z umową zawartą pomiędzy Ministrem a realizatorem Programu.
8. Realizatorzy Programu, którzy uzyskali środki Funduszu, są obowiązani do ich rozliczenia w sposób i w terminach wskazanych w umowie zawartej z Ministrem, a także do zwrotu

niewykorzystanej ich części, w sposób i terminach wskazanych w umowie zawartej z Ministrem, zgodnie z ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym oraz ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, z późn. zm.).

9. Kosztami niekwalifikowanymi są w szczególności:

- 1) odsetki od zadłużenia;
- 2) kwoty i koszty pożyczki lub kredytu;
- 3) kary i grzywny;
- 4) wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- 5) podatek od towarów i usług (VAT), który może zostać odzyskany na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2022 r. poz. 931, z późn. zm.) oraz aktów wykonawczych do tej ustawy;
- 6) odsetki za opóźnienie w regulowaniu zobowiązań oraz odsetki za zwłokę z tytułu nieterminowych wpłat należności budżetowych i innych należności, do których stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1540, z późn. zm.);
- 7) spłata zaległych zobowiązań finansowych Realizatora programu;
- 8) koszty leczenia i rehabilitacji osób;
- 9) amortyzacja;
- 10) leasing;
- 11) rezerwy na pokrycie przyszłych spłat lub zobowiązań;
- 12) opieka świadczona przez członków rodziny, opiekunów prawnych lub osoby faktycznie zamieszkujące razem z uczestnikiem Programu;
- 13) nagrody, premie, ekwiwalent za urlop, zasiłki chorobowe.

VII. Tryb realizacji Programu

1. Realizacja Programu następuje w trybie otwartego konkursu ofert, o którym mowa w art. 14 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym.
2. Zasady otwartego konkursu ofert, w tym zasady składania ofert, kryteria oceny oraz zasady przyznawania i rozliczania dofinansowania są zawarte w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert w ramach Programu.

3. Minister określi w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert w ramach Programu wymagania, o których mowa w art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym. Dodatkowo wskazane zostaną także:
  - 1) kryteria wyboru oferty;
  - 2) tryb dokonania wyboru oferty oraz termin ogłoszenia wyników otwartego konkursu ofert;
  - 3) sprawozdanie z realizacji Programu.
4. Ogłoszenie o otwartym konkursie ofert w ramach Programu zostanie zamieszczone:
  - 1) na stronach internetowych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, zwanego dalej „Ministerstwem”, www.gov.pl/rodzina, oraz Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych www.niepelnosprawni.gov.pl;
  - 2) na stronie podmiotowej Ministra w Biuletynie Informacji Publicznej.
5. Oferty należy składać na formularzu oferty, którego wzór stanowi załącznik nr 1 do Programu oraz załącznik do ogłoszenia o otwartym konkursie ofert w ramach Programu.
6. Podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 2 oraz ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, może złożyć tylko jedną ofertę. W przypadku podmiotów, których oddziały terenowe lub okręgowe nie posiadają osobowości prawnej (wymagane jest, aby były wpisane do KRS centralnej organizacji), podmioty takie mogą złożyć więcej niż jedną ofertę, w celu realizacji Programu przez wskazany w ofercie oddział. W takim przypadku, określony oddział może zostać wskazany do realizacji Programu tylko w jednej ofercie. Stroną umowy będzie podmiot, który złożył ofertę, w celu realizacji Programu przez oddział wskazany w ofercie.
7. Złożenie oferty nie jest równoznaczne z zapewnieniem przyznania dofinansowania lub przyznaniem dofinansowania we wnioskowanej wysokości.
8. Oferty niekompletne lub złożone na niewłaściwym formularzu nie podlegają uzupełnieniu i nie będą rozpatrywane.
9. W przypadku przyjęcia oferty, Minister może żądać wyjaśnień i dodatkowych informacji, w szczególności w zakresie kalkulacji kosztów planowanego zadania.
10. W celu przeprowadzenia otwartego konkursu ofert w ramach Programu i dokonania wyboru najkorzystniejszych ofert Minister powołuje komisję konkursową.
11. Minister zamieszcza listę zatwierdzonych ofert wraz z kwotą przyznaczonych środków Funduszu na swojej stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej.

12. Od decyzji Ministra w sprawie rozstrzygnięcia konkursu nie przysługuje odwołanie.
13. Zatwierdzenie przez Ministra listy ofert wraz z kwotą przyznanych środków Funduszu nie powoduje powstania roszczenia o zawarcie umowy.

VIII. Finansowanie Programu

1. Źródłem finansowania Programu są środki Funduszu.
2. Dysponentem środków Funduszu jest Minister. Na realizację Programu w 2023 r. przeznaczona jest kwota 55 mln zł (słownie: pięćdziesiąt pięć milionów złotych) .
3. Minister przekazuje środki na realizację Programu na podstawie umów zawartych z realizatorami Programu.
4. Realizatorzy Programu są obowiązani do posiadania wyodrębnionego rachunku bankowego dla środków z Programu oraz prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej otrzymanych środków i dokonywanych z tych środków wydatków, zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym.
5. Minister może pokryć koszty obsługi Programu do wysokości faktycznie poniesionej przez Ministra, nie większej niż 2,5% środków przekazanych na realizację Programu, w ramach planu finansowego Funduszu na 2023 r. w pozycji koszty obsługi zadań.
6. Minister może pokryć koszty działań promocyjno-informacyjnych Ministra związanych z Programem, w wysokości nieprzekraczającej kwoty 100 tys. zł, w ramach planu finansowego Funduszu na 2023 r. w pozycji „koszty realizacji zadań związanych z promowaniem i wspieraniem systemu wsparcia osób niepełnosprawnych”.

IX. Termin realizacji Programu

Program będzie realizowany od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r.

X. Przetwarzanie danych osobowych

1. Jeżeli w związku z realizacją Programu zaistnieje potrzeba przetwarzania danych osobowych osób fizycznych przez realizatora Programu, realizator Programu będzie wykonywać obowiązki administratora danych osobowych tych osób zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, w tym ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie

danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781) oraz rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „RODO”. W szczególności realizator Programu przekaze tym osobom informacje, o których mowa w art. 13 lub w art. 14 RODO. W tym celu realizator Programu przekaze osobie fizycznej, o której mowa w zdaniu pierwszym, pisemną informację o przetwarzaniu jej danych osobowych, co może nastąpić w szczególności poprzez przekazanie osobie fizycznej formularza przetwarzania danych osobowych zgodnego z ustalonym wzorem przez realizatora Programu. Podpisany egzemplarz informacji lub formularza, realizator Programu zachowa w dokumentacji finansowo-rzeczowej dotyczącej realizacji umowy.

2. Za realizację obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 13 lub art. 14 RODO, pełną odpowiedzialność ponosi realizator Programu.
3. Realizator Programu będzie przetwarzać dane osobowe, o których mowa w ust. 1, w celach dotyczących: zadania realizowanego w interesie publicznym, realizacji świadczeń związanych z wykonaniem przedmiotu umowy, realizacji obowiązków wynikających z umowy, rozliczenia otrzymanych środków Funduszu lub wypełniania obowiązku prawnego.
4. Dane osób fizycznych przetwarzane przez realizatora Programu, w szczególności dane osób świadczących usługi na rzecz uczestników Programu oraz uczestników Programu lub opiekunów prawnych mogą być udostępniane Ministrowi jako odrębnemu Administratorowi do celów sprawozdawczych, kontrolnych oraz nadzoru.
5. W przypadku udostępniania Ministrowi danych osób fizycznych, o których mowa w ust. 4, realizator Programu zrealizuje w imieniu Ministra jako odrębnemu administratorowi obowiązek wynikający z art. 14 RODO oraz poinformuje te osoby o przetwarzaniu ich danych przez Ministra. Wzór klauzuli informacyjnej RODO w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023 Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, stanowi załącznik nr 6 do Programu.

XI. Zadania podmiotów realizujących Program

1. Do zadań Ministra należy:

1) opracowanie Programu;

2) przygotowanie wzoru:

a) oferty realizacji zadania publicznego w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023, której wzór stanowi załącznik nr 1 do Programu,

b) sprawozdania z realizacji zadania publicznego w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do Programu,

c) karty zgłoszenia do Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023, której wzór stanowi załącznik nr 3 do Programu,

d) karty realizacji zadania publicznego w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023, której wzór stanowi załącznik nr 4 do Programu,

e) karty pomiaru niezależności funkcjonalnej według zmodyfikowanych kryteriów oceny – Skali FIM wraz z dodatkową informacją do wzoru karty pomiaru niezależności funkcjonalnej według zmodyfikowanych kryteriów oceny, której wzór stanowi załącznik nr 5 do Programu,

f) klauzuli informacyjnej RODO w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023 Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, która stanowi załącznik nr 6 do Programu.

g) umowy w sprawie wysokości i trybu przekazywania środków Funduszu na realizację zadania w ramach resortowego Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023, której wzór stanowi załącznik nr 7 do Programu;

3) ogłoszenie Programu oraz zamieszczenie ogłoszenia o otwarciu konkursu ofert na stronach internetowych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej

www.gov.pl/rodzina, Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

www.niepelnosprawni.gov.pl oraz na stronie podmiotowej Ministra w Biuletynie Informacji Publicznej;

- 4) przygotowanie otwartego konkursu ofert w ramach Programu;
  - 5) powołanie komisji konkursowej;
  - 6) przeprowadzenie otwartego konkursu ofert;
  - 7) zawarcie umów z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w sprawie przekazania środków Funduszu przyznanych w ramach Programu na realizację zadań;
  - 8) monitorowanie i kontrola realizacji zadań realizatorów Programu wynikających z Programu;
  - 9) akceptacja sprawozdań składanych przez realizatorów Programu.
2. Do zadań podmiotów, o którym mowa w art. 3 ust. 2 oraz ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie należy:
- 1) złożenie oferty w konkursie oraz zawarcie umowy z Ministrem w sprawie przekazania środków Funduszu przyznanych w ramach Programu na realizację zadań;
  - 2) realizacja Programu poprzez wykonanie zakresu rzeczowo-finansowego oferty przyjętej przez Ministra w ramach otwartego konkursu ofert do dofinansowania;
  - 3) sporządzenie i przekazanie Ministrowi sprawozdania zawierającego rozliczenie środków Funduszu w zakresie rzeczowym i finansowym.

XII. Monitoring, sprawozdawczość, kontrola Programu

1. Minister monitoruje realizację Programu, w celu sprawdzenia rezultatów realizowanych działań.
2. Minister sprawuje kontrolę prawidłowości wykonywania zadania publicznego przez realizatorów Programu, w tym wydatkowania przekazanego dofinansowania.
3. Realizatorzy Programu, którzy otrzymali od Ministra środki Funduszu, są obowiązani do sporządzania i przekazywania Ministrowi rozliczenia środków Funduszu w zakresie rzeczowym i finansowym, w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania, według wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do Programu.

4. Do sprawozdania nie załącza się faktur (rachunków), które należy przechowywać zgodnie z obowiązującymi przepisami i udostępniać podczas przeprowadzanych czynności kontrolnych. Realizatorzy Programu nie mają również obowiązku załączania do sprawozdania kopii umów cywilnoprawnych (umowa o dzieło, umowa zlecenie), kopii list płac oraz innych dokumentów i materiałów mogących dokumentować działania faktyczne podjęte przy realizacji zadania (np. listy uczestników projektu, publikacje wydane w ramach projektu). Jednakże na żądanie Ministra, realizatorzy Programu mają obowiązek przedłożyć w formie papierowej ww. dokumenty.
5. Akceptacja sprawozdań złożonych przez realizatorów Programu następuje w terminie do dnia 30 kwietnia 2024 r.
6. W terminie do dnia 30 czerwca 2024 r. Minister sporządzi zbiorcze sprawozdanie z realizacji Programu.

Załączniki do Programu:

1. Wzór oferty realizacji zadania publicznego w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023 (załącznik nr 1 do Programu);
2. Wzór sprawozdania z realizacji zadania publicznego w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023 (załącznik nr 2 do Programu);
3. Wzór karty zgłoszenia do Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023 (załącznik nr 3 do Programu);
4. Wzór karty realizacji zadania publicznego w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023 (załącznik nr 4 do Programu);
5. Wzór karty pomiaru niezależności funkcjonalnej według zmodyfikowanych kryteriów oceny – Skali FIM wraz z dodatkową informacją do wzoru karty pomiaru niezależności funkcjonalnej według zmodyfikowanych kryteriów oceny (załącznik nr 5 do Programu);
6. Wzór klauzuli informacyjnej RODO w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023 (załącznik nr 6 do Programu);
7. Wzór umowy w sprawie wysokości i trybu przekazywania środków Funduszu na realizację zadania w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023 (załącznik nr 7 do Programu).